Ministerie van Buitenlandse Zaken

TER BESLISSING

Aan R via M
Van Bescherming persoonlijke levenssfeer
Via
Kopie aan
Afgestemd met

Datum
6 maart 2026

Onze referentie
BZ2625761

Opgesteld door
Bescherming persoonlijke levenssfeer

nota

Wapenexport Indonesië – Communicatiesysteem (442144, 442153)

Aanleiding

- Vergunningaanvraag van Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie voor de definitieve uitvoer van militaire goederen (communicatiesysteem) naar Indonesië via Italië (442144);
- Vergunningaanvraag van Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie voor de tijdelijke uitvoer van militaire goederen (communicatiesysteemonderdelen en bijbehorende technologie) naar Indonesië via Italië (442153);

Geadviseerd besluit

M: Graag uw akkoord met **positief** buitenlandpolitiek advies aan R gezien de uitkomst van de toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt en het verzenden van de bijgevoegde Kamerbrief.

R: Graag uw akkoord met **toewijzing** van twee vergunningaanvragen voor de uitvoer van militaire goederen op basis van het advies van M en het verzenden van de bijgevoegde Kamerbrief.

Kernpunten

Transacties

- Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie verzoekt in een tweetal aanvragen toestemming voor de uitvoer van militaire goederen naar Indonesië;
- Gezien de overeenkomsten en samenhang tussen de twee vergunningaanvragen (eenzelfde exporteur, eindgebruiker en soort goederen) is er besloten deze in een gezamenlijke nota te behandelen;
- Bij toewijzing dient de Tweede Kamer, conform motie El Fassed, over één van de aanvragen (**442144**) versneld per brief te worden geïnformeerd, aangezien het een compleet systeem betreft (inclusief bijbehorende programmatuur en logistiek) met een transactiewaarde van boven de €2.000.000,- en een eindbestemming niet zijnde een EU-, NAVO- of daaraan gelijk gesteld (Australië, Japan, Nieuw-Zeeland, Zwitserland) land;

- Over aanvraag **442153** hoeft de Kamer conform voorgenoemde motie niet versneld per brief geïnformeerd te worden gelet op de transactiewaarde die lager ligt dan €2.000.000,-;
- De **eerste aanvraag** (442144) betreft de definitieve uitvoer van één communicatiesysteem, inclusief bijbehorende programmatuur en logistiek, naar Indonesië via Italië, t.w.v. €2.850.000,-;
- Specifiek betreft het een Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie communicatiesysteem dat door de ontvanger, Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie gevestigd te Italië, geïntegreerd zal worden in het door hen ontwikkelde Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie Dit laatstgenoemde systeem zal vervolgens in gebruik worden genomen aan boord van twee Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie (patrouilleschepen) van de Indonesische marine (eindgebruiker): Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie
- In het verleden zijn op verschillende niveaus meermaals vergunningen toegewezen voor de uitvoer van vergelijkbare goederen met dezelfde eindgebruiker (marine van Indonesië), het meest recent in januari 2026 (193927) en eerder in december 2025 (192247) na goedkeuring van M en R;
- De **tweede aanvraag** (442153) betreft de tijdelijke uitvoer van communicatiesysteemonderdelen, inclusief bijbehorende programmatuur en logistiek, naar Indonesië via Italië, t.w.v. €200.000,-;
- Specifiek betreft het met de bovengenoemde aanvraag (442144) samenhangende onderdelen en programmatuur t.b.v. het uit te voeren Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie communicatiesysteem. De goederen zullen worden gebruikt voor het testen en de installatie van het Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie
- Er zijn ten aanzien van alle twee de bovengenoemde aanvragen geen relevante EU-*denials*.

Buitenlandpolitieke overwegingen

- Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport is **positief**, waarbij extra aandacht is besteed aan criteria 2 (eerbiediging mensenrechten en naleving humanitair oorlogsrecht) en 4 (regionale stabiliteit);
- De mensenrechtensituatie in Indonesië is een blijvend punt van aandacht. Er zijn met regelmaat gewelddadige incidenten (o.a. met onafhankelijkheidsgroeperingen) in de Papoea-provincies,

Internationale en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen

- Er bestaan signalen dat op land opererende eenheden van de eindgebruiker (Indonesische marine) betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen in de Papoea-provincies, zoals illegale uithuiszettingen en geweldsincidenten.[3] In november 2025 heeft het onderzoeksjournalistiek platform *Pointer* een artikel gepubliceerd onder de titel 'Nederland levert militair materieel aan Indonesische marine, die mensenrechten schendt in West-Papoea' waarbij het verwijst naar enkele lokale bronnen.[4] Naar aanleiding van deze publicatie heeft het lid Kröger (GL-PvdA) in december 2025 Kamervragen gesteld over de levering van militair materiaal aan de Indonesische marine. In de beantwoording van deze Kamervragen heeft het kabinet aangegeven dat gelet op de specifieke aard van de goederen en het eindgebruik er bij eerder afgegeven vergunningen geen (duidelijk) risico op ongewenst eindgebruik is vastgesteld (16 december 2025);
- De goederen binnen de voorliggende transacties zijn bedoeld om de maritieme communicatiecapaciteiten van de Indonesische marine respectievelijk te versterken en op peil te houden. Er zijn geen aanwijzingen dat de goederen uit voorliggende transacties een rol spelen bij bovengenoemde zorgen. De specifiek uit te voeren goederen worden ingezet voor maritieme communicatiedoeleinden en lenen zich niet voor inzet bij bovengenoemde punten van zorg in de Papoea-provincies die zich op land zouden hebben voorgedaan;
- Gelet op bovenstaande bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen (communicatiesysteem voor maritiem gebruik en bijbehorende onderdelen) zullen worden ingezet voor binnenlandse onderdrukking, dan wel ernstige schendingen van de mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht. Toetsing aan criterium 2 is **positief**;
- Indonesië is betrokken bij verschillende grensgeschillen, maar zoekt hiervoor naar diplomatieke of internationaalrechtelijke oplossingen. Hiermee is het risico op militaire escalatie gering;
- China betwist een deel van de Indonesische Exclusieve Economische Zone (EEZ) bij de Natuna-eilanden (bijv. m.b.t. visrechten) maar **niet** het Indonesisch eigendom van deze eilanden. De schepen waarvoor het systeem uit voorliggende aanvragen is bedoeld kunnen (ook) bij deze eilanden gestationeerd worden ter bescherming van de Indonesische territoriale wateren;
- De patrouilleschepen beogen door hun aanwezigheid in de territoriale wateren mogelijke vijanden af te schrikken om zodoende de veiligheid van deze wateren en daarmee de gehele archipel te waarborgen. Risico op offensieve inzet tegen buurlanden is gering, gezien de diplomatieke en vreedzame opstelling van Indonesië;
- Gelet op het bovenstaande bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen door de eindgebruiker zullen worden ingezet voor

[3] Indonesian Navy wants to evict residents in Manokwari: - Human Rights Monitor; Empat aktivis KNPB ditahan di Polres Yahukimo ("Vier KNPB-activisten werden vastgehouden op het politiebureau van Yahukimo"), https://jubi.id/polhukam/2025/empat-aktivis-knpb-ditahan-di-polres-yahukimo/ | 14 juli 2025.

[4] Nederland levert militair materieel aan Indonesische marine, die mensenrechten schendt in West-Papoea | Pointer | KRO-NCRV; Empat aktivis KNPB ditahan di Polres Yahukimo ("Vier KNPB-activisten werden vastgehouden op het politiebureau van Yahukimo"), Empat Aktivis KNPB Ditahan Di Polres Yahukimo | Jubi Papua | 14 juli 2025.

agressie jegens een ander land of het met kracht bijzetten van territoriale aanspraken. Toetsing aan criterium 4 is **positief;**

Economisch en/of strategisch belang

- De transactiewaarden bedragen €2.850.000,- (442144) en €200.000,- (442153).

Toelichting

Transacties (DKS: 442144 en 442153)

*Transactie **442144***

De transactie betreft de definitieve uitvoer van een communicatiesysteem, inclusief bijbehorende programmatuur en logistiek, van het type Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie. Dit systeem stelt het schip in staat om tactische data uit te wisselen met andere platformen, zoals andere (lucht)vaartuigen. Het communicatiesysteem en toebehoren zal worden geleverd aan Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie gevestigd in Italië, waar het geïntegreerd zal worden in het door hen ontwikkelde Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie
Dit laatstgenoemde systeem zal vervolgens in gebruik worden genomen aan boord van twee Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie (patrouilleschepen) van de Indonesische marine: Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie

*Transactie **442153***
De transactie betreft de tijdelijke uitvoer van communicatiesysteemonderdelen, inclusief bijbehorende programmatuur en logistiek, naar Indonesië via Italië. Specifiek betreft het met bovenstaande aanvraag (442144) samenhangende onderdelen en programmatuur t.b.v. het Vertrouwelijk verstrekte bedrijfsinformatie communicatiesysteem. De wederinvoer naar Nederland zal binnen 12 maanden plaatsvinden.

Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport
*Toetsing aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport is **positief**, waarbij extra aandacht is besteed aan criteria 2 (eerbiediging mensenrechten en humanitair oorlogsrecht) en 4 (regionale stabiliteit).*

Internationale verplichtingen (CR1)
De voorliggende transacties zijn in overeenstemming met de internationale verplichtingen van Nederland, waaronder wapenembargo's van de VN, de EU en de OVSE, alsook met verdragen inzake non-proliferatie van massavernietigingswapens en andere relevante internationale afspraken. Toetsing aan criterium 1 is **positief**.

Eerbiediging mensenrechten en het humanitair oorlogsrecht (CR2)
De bescherming van mensenrechten is in Indonesië grondwettelijk vastgelegd, maar naleving is op verschillende terreinen een punt van zorg. Er zijn in bredere zin zorgen over de ruimte voor het maatschappelijk middenveld.[5]

Internationale en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen

De overwegingen ten aanzien van de betrokkenheid van op land opererende eenheden van de marine van Indonesië bij mensenrechtenschendingen in de Papoea-provincies zijn besproken onder de kernpunten. Er zijn geen aanwijzingen dat de goederen uit voorliggende transacties een rol spelen bij deze zorgpunten. De specifiek uit te voeren goederen worden ingezet voor maritieme

[5] The State of the World's Human Rights: April 2025 - Amnesty International, 197-199.

Internationale en diplomatieke belangen

communicatiedoeleinden en lenen zich niet voor benoemde problematiek waar openbare bronnen over spreken.

Hiermee bestaat er geen duidelijk risico dat de te leveren goederen (communicatiesysteem voor maritiem gebruik en bijbehorende onderdelen) zullen worden ingezet voor binnenlandse onderdrukking, dan wel ernstige schendingen van de mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht. Toetsing aan criterium 2 is **positief**.

Interne conflicten (CR3)
Zoals besproken onder de kernpunten en CR 2 bestaat er berichtgeving over de betrokkenheid van op land opererende eenheden van de Indonesische marine in de Papoea-provincies. Door het onherbergzame gebied worden in Papoea echter vooral lichte infanterie te voet en paramilitaire eenheden ingezet. De primaire functie van de patrouilleschepen waarvoor de uit te voeren goederen bestemd zijn is de bescherming van de territoriale wateren. De offensieve inzet van de patrouilleschepen (en andere schepen van de Indonesische marine) t.a.v. de Papoea-provincies ligt niet voor de hand en heeft in het verleden ook niet plaatsgevonden.

Bovendien betreft het in de voorliggende aanvraag goederen die zich gezien hun aard (communicatiesysteem voor maritiem gebruik en bijbehorende onderdelen) niet lenen voor inzet bij de punten van zorg in de Papoea-provincies die zich op land zouden hebben voorgedaan. Er bestaat hiermee geen duidelijk risico dat de voorliggende transacties zullen leiden tot het uitlokken, verlengen of verergeren van bestaande spanningen of conflicten in Indonesië. Toetsing aan criterium 3 is **positief**.

Handhaving regionale stabiliteit (CR4)
Regionaal gezien lopen in de Zuid-Chinese Zee al geruime tijd diverse geschillen, in het bijzonder over bepaalde eilanden in het gebied. Een gevolg hiervan is dat de maritieme capaciteiten van de betrokken landen worden uitgebreid. Binnen deze ontwikkelingen lopen met name de spanningen tussen China en de Filipijnen op. Indonesië is geen partij bij het dispuut, maar de Chinese lijnenkaart (*nine-dash line*) overlapt met de Indonesische EEZ. Daarom houdt Indonesië de gebeurtenissen in dit conflict en de Chinese activiteiten in het gebied nauwlettend in de gaten (zie hieronder).

Internationale en diplomatieke belangen

China betwist een deel van de Indonesische EEZ, maar niet het Indonesisch eigendom van de Natuna-eilanden.

Internationale en diplomatieke belangen

Indonesië maakt ook gebruik van diplomatieke kanalen om zich uit te spreken over de ontwikkelingen in de regio. De gesprekken tussen ASEAN en China over een Code of Conduct voor de Zuid-Chinese Zee zijn in 2023 geïntensiveerd, mede op voorspraak van Indonesië. Internationale en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen

Negatieve toetsing aan criterium 4 vereist het bestaan van een duidelijk risico dat de te leveren militaire goederen ingezet zullen worden voor agressie jegens een ander land of het met kracht bijzetten van territoriale aanspraken. Gelet op het feit dat Indonesië bestaande spanningen of geschillen via de diplomatieke weg tracht op te lossen en China het Indonesisch eigendom van de Natuna-eilanden niet betwist, bestaat er in dit geval geen duidelijk risico. Toetsing aan criterium 4 is **positief**.

<u>Veiligheid NL en bondgenoten (CR5)</u>
De voorliggende transacties hebben geen significante gevolgen voor de Nederlandse defensie- en veiligheidsbelangen en die van bondgenoten. Toetsing aan criterium 5 is **positief**.

<u>Houding terrorisme/grensoverschrijdende criminaliteit/non-prol (CR6)</u>
Toetsing aan criterium 6 kan negatief uitvallen indien het land van eindbestemming terrorisme en internationaal georganiseerde criminaliteit heeft gesteund of aangemoedigd; diens internationale verplichtingen, in het bijzonder wat betreft het niet-gebruiken van geweld en het humanitair oorlogsrecht, heeft geschonden; verdragen met als doel het tegengaan van non-proliferatie, wapenbeheersing en ontwapening niet heeft ondertekend, geratificeerd of geïmplementeerd. Hiervan is in het geval van Indonesië geen sprake. Toetsing aan criterium 6 is **positief**.

Omleidingsrisico (CR7)
Gelet op het belang van Indonesië bij het eigen gebruik van deze goederen, het aannemelijke eindgebruik, de aanwezige documentatie (eindgebruikersverklaring en contracten) en het feit dat de eindgebruiker (de Indonesische marine) voor zover bekend niet betrokken is geweest bij omleidingsincidenten, wordt het omleidingsrisico minimaal geacht. Toetsing aan criterium 7 is **positief**.

OS-toets (CR8)
Volgens de OECD/DAC-lijst behoort Indonesië tot de *Upper Middle Income Countries*. Indonesië heeft de grootste economie van Zuidoost-Azië en de sociale uitgaven (waaronder gezondheidszorguitgaven en onderwijsuitgaven) zijn gemiddeld gelijk gebleven. Het percentage defensie-uitgaven van het BNP ligt al een aantal jaar net onder de 1%. Dit is ruim onder de OESO-DAC norm van 4,5%.

De overheid van Indonesië leverde de afgelopen jaren positieve OS-inspanningen. Deze lopen geen risico om door de voorliggende aanvragen tenietgedaan te worden. De toetsing aan criterium 8 is daarom **positief**.